

İshalde Ağızdan Sıvı Tedavisi için Kullanılan Elektrolitli Paketlerin Sağlanması ve Saklanması Sorunları

Ayten EGEMEN (*)

İshalli hastalıklarda dehidratasyondan korunma ve tedavide elektrolit sıvı tedavisinin ağız yoluyla uygulanması ishal ölümlerini büyük ölçüde azaltmıştır. Ancak, özellikle çocuk sağlığına önemli katkısı olan bu yöntemde, kullanılan elektrolitli paketlerin (ORS) üretimde sürekliliğinin ve uygun koşullarda saklanması sağlanması önemlidir.

İster ülke içinde üretilsin, ister UNİCEF'den sağlansın, bu paketlerin merkezde depolanmasından, en uçta kullanıldığı ana kadar tedavide etkili kalabilecek koşullarda saklanması gereklidir. Bu karışım içindeki sodyum bikarbonat, glikozun bozulmasına neden olur. Yüksek ısı ve nem bu olayı hızlandırabilir. Bu nedenle, bu karışımın hazırlanmasında, paketlenmesi ve saklanmasında bu etkenler gözden uzak tutulmamalıdır.

- a) ORS'nin saklandığı yapılarıdaki ortamın ısısı 30°C'nin üzerine çıkmamalıdır. Bu derecenin üzerinde bu karışımın kokusu değişir, rengi koyulaşır ve suda erimesi güçleşir. Bu durumda kullanılmamalıdır. Yalnızca rengi sarıya dönüşürse, suda kolayca eriyebiliyorsa, tedavide etkinliği devam ettiğinden güvenle kullanılabilir.
- b) ORS paketleri, güneş ışınlarının direkt geldiği, üzeri galvanize ve yeterli havalandırması olmayan çok sıcak yerlerde saklanmamalıdır.
- c) Ortamdaki nem de ORS karışımının bozulmasına neden olan önemli bir etkidir. Depolanmanın yapıldığı yer ve yakınında su bulunmamalıdır. ORS'nin depolandığı yerlerde nem oranı %80'ni geçtiğinde bu karışım kullanılamaz duruma gelir.

(*) H.Ü., Tıp Fakültesi Toplum Hekimliği Enstitüsü,
Hacettepe - Ankara.

- d) ORS'nin saklandığı yerler, fare ve haşerelerden temizlenmiş olmalıdır.
- e) Paketlerin sivri bir cisimle delinme tehlikesine karşı korunması için ayrıca sarılmalıdır. UNİCEF, ORS paketlerinin yerden yaklaşık 1-1,5 m. yüksekliğindeki karton kutularda saklanmasını önermektedir.
- f) Kullanımda, en eski tarihli olan paketler ilk önce kullanılmalı ve dağıtımda bu sıraya özen gösterilmelidir.
- g) Bölgesel depolamalar, ikinci dağıtım için uygun yerlerde olmalıdır.
- h) Paketlerin denetimi düzenli yapılmalıdır. En az üç yıl dayanıklı kalacak biçimde paketlen-

meli ve üzerine üretim tarihi yazılmalıdır. Her üç ayda bir düzenli olarak ORS paketleri kalite yönünden kontrol edilmelidir. Her ORS paketi grubundan bir paket açılarak, kullanılabilir olup olmadığı denetlenmelidir.

Özellikle, yerel olarak plastikte sarılmış olan ORS'ler daha kısa miyadlı olacağından, bunların düzenli kontrolü önemlidir.

KAYNAKLAR :

- 1 — İzgü, E., Baykara, T., «Solid State Stability of Oral Dehydration Salts», *J. Clin. Hosp. Pharm.*, 6, 135-144, 1981.
- 2 — Diarrhoea Dialogue, No. 6, 1982.